

‘प्राविधिक शिक्षामा समन्वय छैन’

सूर्यप्रसाद पाण्डे
काठमाडौं

राज्यले नागरिकलाई प्राविधिक शिक्षा र व्यावसायिक तालिम उपलब्ध गराउने नाममा वार्षिक करोडौं लगानी गरे पनि पैसा खर्च गर्ने निकायबीच समन्वय हुन नसक्दा लगानीअनुसार प्रतिफल नआएको अध्ययनले देखाएको छ। त्यसका लागि कानुनी व्यवस्थामै सुधार आवश्यक रहेको अध्ययनको निष्कर्ष छ।

शिक्षा मन्त्रालयअन्तर्गतको जीवनपर्यन्त सिकाइलाई सौप र ज्ञानका लागि सहयोग कार्यक्रम (स्किल्स)ले गरेको अध्ययनअनुसार प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रदान गर्ने नाममा अहिले शिक्षा, स्थानीय विकास, श्रम, पर्यटन, उद्योगलगायत १७ मन्त्रालयले सरकारी पैसा खर्च गरिरहेका छन्। त्यसबाहेक विकास साझेदार निकायलगायत सरकारी र गैरसरकारी संस्थाले पनि आफ्नै तरिकाबाट लगानी गरिरहेका छन्।

सरकारी मन्त्रालयअन्तर्गत ३४ वटा शीर्षकमा रकम खर्च भइरहेको अध्ययन टोलीमा संलग्न पूर्वसचिव जनार्दन नेपालले बताए। उनले भने, ‘तर कुन मन्त्रालयले के शीर्षकमा रकम खर्च गरिरहेको छ भन्ने विषयमा सम्बन्धित मन्त्रालयलाई जानकारी छैन।’ सौपमूलक र व्यावसायिक तालिम दिने संस्थालाई नियमन गर्न छुट्टै निकाय स्थापना गर्नुपर्ने उनको भनाइ छ।

शिक्षा मन्त्रालय र मातहत निकायमा दुई दशकभन्दा बढी सेवा गरेको नेपालले सन् २०१२ मा बनेको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नीतिलाई संशोधन गर्ने बेला आएको बताए। अहिले सरकारी निकायअन्तर्गत प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद (सीटीईभीटी) तथा शिक्षा मन्त्रालयअन्तर्गत विश्व बैंकको

सौपमूलक र व्यावसायिक तालिम दिने संस्थालाई नियमन गर्न छुट्टै निकाय स्थापना गर्नुपर्ने।

सहयोगमा सञ्चालित इभेन्ट परियोजना, सीटीईभीटीकै स्किल डेभलपमेन्ट प्रोजेक्टलगायत कार्यक्रममार्फत विभिन्न सौपमूलक तालिम सञ्चालन भइरहेको छ।

शिक्षाबाहेक मन्त्रालय तथा मातहत निकायबाट सञ्चालन भएका कार्यक्रम तथा तालिम कुन निकायको सम्बन्धनमा सञ्चालित छ भन्ने स्पष्ट छैन। तालिम सञ्चालन भए पनि नेपाली बजारमा वार्षिक प्रवेश गर्ने चार लाख युवा जनशक्तिमध्ये तीस प्रतिशतले मात्र तालिम प्राप्त रहेको अध्ययनमा संलग्न अर्का पूर्वसचिव महाश्रम शर्माले बताए। ‘श्रमबजारमा प्रवेश गर्नेमध्ये तीन लाख जनशक्तिलाई सौपमूलक तालिम आवश्यकता छ तर उनीहरूमध्ये एक लाखले मात्र उपयुक्त तालिम पाएको देखिन्छ’, शर्माले भने। युवालाई सौपमूलक तालिमको नाममा वार्षिक १२ अर्ब रुपैयाँ खर्च भइरहेको छ।

शिक्षा मन्त्रालयका प्रवक्ता डा. हरिप्रसाद लम्सालले प्राविधिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा क्रियाशील संस्थालाई एकै थलोमा ल्याउने विषयमा लामो समयदेखि पहल भए पनि कार्यान्वयन हुन नसकेको बताए। ‘यस विषयमा बहस भएको धेरै समय भयो। अध्ययन प्रतिवेदन हेरेर कसरी समाधान गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा छलफल गर्छौं, उनले भने।

<http://www.edukhabar.com/news/8676>

नीतिमै सुधारको खाँचो

काठमाडौं - प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा र तालिमको लागि बनेका नीतिमै परिवर्तन नहुँदा नेपालको प्राविधिक व्यवसायिक शिक्षा र तालिम अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको नभएको सरोकारवालाहरूले बताएका छन् । शिक्षा मन्त्रालयको जीवन पर्यन्त सिकाइलाई सिप र ज्ञानका लागि सहयोग कार्यक्रम (स्किल्स) ले आइतबार गरेको कार्यक्रममा सहभागी तथा सो विषयमा अध्ययन गरेका अध्ययनकर्ताहरूले सो निश्कर्ष निकालेका हुन् ।

संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम (युएनडिपी) को प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोगमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम नीति २०६९ लाई परिमार्जन वा सुधार गर्नका लागि मन्त्रालयले पूर्व सचिवद्वय जनार्दन नेपाल र महाश्रम शर्माको टोलीलाई अध्ययनको जिम्मा दिएको थियो । मन्त्रालयले प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम सम्बन्धि नीतिको सामयिक सुधारका लागि युएनडिपीको सहयोगमा संवाद प्रक्रिया थालनी अन्तर्गत सञ्चारकर्मीहरूसँगको अन्तर्क्रियामा पूर्वसचिव नेपालले प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा र तालिमहरू नेपालमा १७-१८ वटा मन्त्रालय र विभिन्न संस्थाहरूमार्फत् सञ्चालन हुँदै आए पनि तिनीहरूबीच समन्वयको अभाव रहेको बताए । प्राविधिक व्यवसायिक शिक्षा तथा सोही तालिम नीति सन् २०१२ नीतिमा सुधारका क्षेत्र विषयमा अध्ययन गरेका उनले नीतिमै फेरबदल गर्नुको विकल्प नभएको जनाए ।

‘कसले कुन तालिम के उद्देश्यको लागि प्रदान गरिराखेको छ र उत्पादित जनशक्ति कहाँ, कसरी प्रयोग भइरहेका छन्, कुन-कुन क्षेत्रमा कति प्राविधिक जनशक्तिको आवश्यकता छ भन्ने भरपर्दो सूचना पनि छैन । यो सूचना न त निजी क्षेत्रसँग छ न त सरकारसँगै, उनले भने, ‘नीतिगत सुधार मार्फत् छरिएर रहेका तालिमहरूलाई एउटा सूचना सञ्जालभित्र ल्याउने, आवश्यकतामा आधारमा जनशक्ति तयार पार्न विभिन्न निकायबीच प्रभावकारी समन्वयको खाका तयार पार्न र तालिमको प्रभाव मूल्यांकन मार्फत् प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिमको क्षेत्रमा सुधार ल्याउन जरुरी छ ।’ उनले नीतिमै रहेको कमजोरीका कारण दैनिक रूपमा १ हजार ५ सय युवाहरू रोजगारीका लागि जान बाध्य भएको उल्लेख गर्दै तालिम नीतिमा सुधार गरी शिक्षित युवाहरूलाई विभिन्न सिप दिन सकिने युवाहरू बेरोजगार बस्न नपर्ने पनि जनाए ।

आफ्नो अध्ययनका निष्कर्ष सुनाउँदै नेपालले हरेक बर्ष कामको खोजीमा सीप बिहिन युवा विदेशिने गरेको बताउँदै श्रम बजारमा आउने ४ लाख ५० हजार जनशक्ति मध्ये बर्षमा ६४ हजार जतिले तालीम पाएको र बाँकी कुनै सीप बिना बाहिर जाने गरेको उल्लेख गरे । सन् २०११-१२ मै राज्यको कोष बाट विभिन्न मन्त्रालय मार्फत झण्डै १० अर्ब रुपैयाँ छोटो छोटो सीप विकास कार्यक्रममा खर्च भएको तर उपलब्धि के छ भनेर मापन गर्न नसकिएको समेत बताए ।

सोही अवसरमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम(टिभेट) नीति २०१२मा निजी क्षेत्रको सहभागिता सम्बन्धमा अध्ययन गरेका पूर्व सचिव महाश्रम शर्माले निजी क्षेत्र लगायत सबै सरोकारवालाको अपनत्व स्थापित गर्नका लागि पनि नीतिमा फेरबदलको आवश्यकता औँल्याए ।

प्रकाशित मिति २०७३ मंसिर ५, आइतवार

Experts urge govt to promote vocational training

REPUBLICA

KATHMANDU, Nov 22

Education experts have urged the government to come up with a clear plan in promoting technical skills in the country, arguing that other South Asian countries have already moved ahead by setting their respective strategic targets.

Speaking at a program organized by Support to Knowledge and Lifelong Learning Skills, a program run with the support of United Nations Development Program, former education secretary Janardan Nepal said there was no institutional structure to implement learning skills.

Former secretary Nepal, who is also national consultant of the Review of the Technical Vocational Education

ther stated that technical education and trainings were not prioritized although there was clear policy about involving private sector to promote technical education. He suggested to the government to design training manuals, curriculum for industrialists, employers and other concerned stakeholders before conducting phase-wise trainings.

"Youths are going aboard seeking job without training or professional skills," he said.

Another former Education Secretary Mahashram Sharma stressed to improve technical educations and vocational trainings. "Private sector has a key role to promote technical skills and trainings and entrepreneurship. Unfortunately, the private sector has appeared very weak to do the